

Domoljub

V Ljubljani 17. aprila 1941

Leto 54 • Štev. 16

Italija in Nemčija zasedli Slovenijo

Italijansko vojno poročilo

Italijanski generalni štab poroča dne 12. apr.: Na julijski fronti smo zavzeli Jesenice v savski dolini, pot na Sušak in v Ziri. Naše čete so po glomu sovražne obrambe včeraj popoldne zasedle mesto Ljubljano. Prodiranje se nadaljuje.

V okolici Zadra so naše zračne sile bombardirale protiletalsko obrambo in sovražne postojanke. Na letalskem oporišču Divulje, ki smo ga znova bombardirali, smo povzročili obsejne požare. Napadli smo sovražne oddelke strojnice in hidroplanov. 6 hidroplanov je zgorelo, 2 druga sta shbita. V Krškem kanalu smo napadli tri sovražne torpedovke. Ena je bila potopljena, druga pa je utrpela težko škodo.

Italijanske čete v Albaniji so po hudih bojih zasedle Debar in Ohrid na vzhodu istoimenskega jezera in vzele skupaj s nemškimi četami smer proti vzhodu. Ujeli smo mnoge sovražnikov in veliko količino orožja in vojnega materiala.

Nad Malto so nemška letala zbita v letalskih bojih tri britanska letala.

V Cirenajki se nadaljuje gibanje italijanskih čet; zasedli smo Ain el Gazala. Med posadko angleškega letala, ki je bilo zbito, je tudi neki divizijski general. V Vzhodni Afriki so angleška letala napadla naše postojanke pri Džimi in prizadejala nekaj škode.

Nekje v Italiji, 13. aprila. Uradno vojno poročilo št. 310:

Italijansko poveljstvo javlja, da so italijanske čete zasedle Gospić in Knin. Proga Split-Karlovac je v glavnem v italijanskih rokah.

V Albaniji, severno od Skadra, so naše čete odbile sovražni napad ter so prešle v protinapad in prizadejale sovražniku zelo težke izgube ter ujele 500 vojakov, več častnikov in veliko vojnega materiala. V isti akciji sta se 31. motorizirani regiment in Centaure divizija posebej odlikovala.

Na grškem bojišču je 9. armada strla odpor in prodira od včeraj v pokrajino Korče. Grške kolone so se umaknile in so neprestano pod ognjem strojnice naših letal, medtem ko naši bombniki bombardirajo njihove postojanke in zvezna pota. Most v Beratju je porušen. Naša letala neprestano bombardirajo v Kotoru vojaške objekte. V arsenalu so zanetili ogromne požare in povzročili eksplozija. Skladišče petroleja je razdejano. Na neki ladji je bil povzročen požar in neki rušilec je težko poškodovan. Na severnem skadrenem okraju naša letala bombardirajo in s strojnici obdelavajo sovražne čete. Letališče v Mostarju je bilo ponovno napadeno. Napad je bil posebno močan in so naša bombna in lovska letala porušila dve letalski lopli, zažgala skladišče bencina in poškodovala mestne na-

prave. Tudi letališče v Divuljah je bilo ponovno napadeno od naših lovskih letal, ki so potopila sovražno vodno letalo. V letalski bitki so naša letala sestrelila letalo tipa Gloster. Neko naše letalo se ni vrnilo. V noči od 13. na 14. april so nemška letala bombardirala pomorska oporišča in letališča na Malti. Zadet je bil en rušilec in neko letalo tipa »Hurricane« je bilo sestreljeno. V prvih urah je 14 naših lovskih letal obdelovalo letališče Micabba, kjer je bilo poškodovanih več letal.

V severni Afriki so italijanske in nemške čete zavzele mesto Bardia ter prispele do meje Cirenajke. V Tobruku se še ustavlja angleški oddelek, ki ga neprestano bombardirajo naša letala. Ujetnike še vedno preštevamo. Zajeli smo tudi veliko vojnega materiala.

V Vzhodni Afriki ni nič posebnega.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 14. aprila. Stefanl. Nemško vrhovno poveljstvo poroča, da je bilo uničenih večji del sovražnih čet od nemške vojske. Ostanek Srbov se je podal v hribe ob Jadranskem morju, na katere pritiska nemška in italijanska vojska. Nemške čete so prekorčile Savo. V vzhodni Grčiji se operacije nadaljujejo po načrtu.

Zračno letalstvo je zelo delavno in bombardira kolone, ki se premikajo v pokrajini Belgrada, in zbirališča čet v okolici Banjaluke, nadalje letališča v Bosni in Hercegovini. Silni napad pa je bil izvršen na vojaške objekte v Sarajevu.

V severni Afriki so zavzeli trdnjavo Capuzzo in Sollum ob egiptovski meji. Med letalskim napadom na Malto sta bili sestreljeni dve sovražni letali in nek rušilec je bil zadet od bombe. Malteško letališče Luca in pristanišče La Vallette sta bili bombardirani. Neko angleško lovske letalo je bilo sestreljeno. Ob angleški obali so potopili štiri parnike s skupno tonažo 33.000 ton, dva druga parnika pa sta bila poškodovana. Nemška podmornica je potopila angleško 10.000 tonsko pomožno križarko. Nemški motorni člani so sestrelili 6 angleških ogledniških letal. Lovska letala pa so sestrelila štiri obrambne balone nad Doverom. Sovražnika ni bilo nad nemškim ozemljem.

Berlin, 14. aprila. Rimski radio poroča: Nemško vrhovno poveljstvo poroča, da so nemške čete 13. aprila zavzele Belgrad, prestolnico Jugoslavije. Italijanske čete so zasedle Ljubljano. Pri Karlovcu so se sestale italijanske in nemške vojne sile. V Zagrebu so ujele 22 generalov, med njimi dva armadna poveljnika, 30 častnikov in 1200 mož ter 100 topov, 13 letal, zajeli različno municijo in petrolejska skladišča.

Nemško letalstvo je razbilo 33 letal na letališčih v Bosni in Hercegovini.

Razglas italijanske zasedbene oblasti

KOMANDA PEHOTNE DIVIZIJE »ISONZO« GENERALNI ŠTAB

Vsemu prebivalstvu!

Italijanska vojska je zasedla vaše kraje.

Z današnjim dnem prevzemam poveljstvo mesta Ljubljane z vso vojaško in civilno oblastjo.

Vaša lastnina, vaše šege in navade se bodo spoštovale, vendar naj nihče ne žali, niti ne napada oboroženih sil, ki v vaših krajih predstavljajo fašistično Italijo.

ODREJAM:

da vsa k d o (izvemši policijsko stražo in žandarmerijo) - ki poseduje orožje ali municijo kakršne koli vrste, izroči to orožje ali municijo mestnemu poglavarstvu v Ljubljani, oziroma svojemu krajevemu pristojnemu občinskemu uradu do polnoči med nedeljo 13. t. m. in ponedeljkom 14. t. m.

Pri komur se bo po poteku tega roka našlo orožje ali municija, bo kaznovan po vojnem zakonu.

Nadalje odrejam, da ponoči od 21. do 5. ure ostane vsakdo doma. Zapustiti stanovanje je dovoljeno le osebam, ki imajo pismeno dovolilo. Taka dovolila bo izdajala zainteresiranim osebam gori navedena komanda. Tozadevne prošnje je vlagati pri kr. banski upravi dravske banovine.

Odrebe glede zatemnitve ostanejo v polnem obsegu v veljavi.

V Ljubljani, dne 12. aprila 1941-XIX.

Divizijski general, komandant mesta:
Federico Romero.

Italijani v Ljubljani

Dne 11. aprila 1941 popoldne je italijanska vojska dospela v Ljubljano. Najprej so prišle izvidnice na motornih kolesih z majhnimi strojnicami. Te so se ustavile pred bansko upravo na Bleiweisovi cesti. Ljubljansko prebivalstvo je mirno sprejelo italijanske vojake. Glavni del italijanske vojske se je bližal mestu proti večeru. Najmočnejši oddelki so prišli po Ljanski cesti od Krima sem, precej vojaštva pa je korakalo tudi po Tržaški cesti. Vrstile so se motorne edinice, nato veliki oddelki kolesarjev, potem kamioni, motorna kolesa s strojnicami, nekaj večjih tankov in nazadnje še topovi.

Mnogo italijanskih čet je prispelo naslednji dan, 12. aprila. Italijanska vojska je brez najmanjšega odpora zavzela določene kraje, večji del se je odpeljal oziroma odkorakal v slovensko podeželje, ki ga še niso zasedle nemške čete.

Prebivalstvo je sprejelo italijansko vojsko mirno in dostojanstveno, kakaj med italijanskimi vojaki je tudi mnogo Slovencev, ki še prav lepo govorijo svoj materni jezik. Italijanski vojaki se mirno sprehajajo po Ljubljani in v podeželju, obiskujejo trgovine, gostilne, kavarne in hotele.

Italijanski komandant je objavil proglas v italijanščini in slovenščini. Besedilo prinašamo na drugem mestu.

Naša policija in orožniki ter pomožne straže v Ljubljani so ostale za enkrat na svojih mestih, da še naprej skrbe za red in mir, ki nista bila doslej nikjer kršena.

Dolžnost vseh Slovencev je, da tudi vnaprej ohranimo mirno kri in dostojanstveno obnašanje napram italijanski fašistični vojski ter da pazimo, da se bo zasedba Slovenije izvršila v najlepšem redu. Posebno v teh dneh se moramo strogo pokoriti odredbam oblasti, kajti s tem koristimo sebi in skupnosti za sedanost in bodočnost.

Zastopnik italijanskega ministra pri oblasteh

Dne 14. aprila dopoldne ob 11 je zastopnik ministra tajnika fašistične stranke povrnil obisk, ki sta mu jih prejšnji dan napravila ban in župan na vojaški komandi.

Z dvema motociklistoma kraljevih karabinerjev na čelu so vozila zastopnika stranke in spremstva dospela pred sedež banske uprave. Tukaj je bil Federale Grazioli sprejet ob vходу častnega stopnišča od bana, ki ga je potem spremil v svojo uradno pisarno.

Ban je prosil zastopnika stranke, da predloži Duceju njegov in prebivalstva banovine vdani pozdrav. Zagotavljajoč lojalnost prebivalstva, je ban dr. Natlačen izrekel pričakovanje, da bodo vojaške in civilne oblasti postopale dobrohotno s prebivalstvom.

Federale Grazioli je izjavil, da bo s posredovanjem ministra-tajnika stranke tolmačil pri Duceju izražene občutke lojalnosti ter je poudaril, da ima fašistična Italija navado, da postopa absolutno pravično, odločno in lojalno ter je izrazil pričakovanje, da bo prebivalstvo zasedenega ozemlja odgovorilo z enako lojalnostjo.

Ko se je še zadržal v pogovoru o nekaterih problemih, ki zanimajo prebivalstvo, je zastopnik stranke zapustil bansko upravo,

Duce obdaruje matere številnih otrok

Vsako zvišanje cen je najstrožje prepovedano

Vzlic neizmerni škodi, ki jo s tem povzročajo narodnemu gospodarstvu, in vzlic jasno objavljeni prepovedi nekateri brezvestni trgovci v teh dneh dvigajo cene življenjskim potrebščinam in drugim predmetom.

Zaradi tega ponovno in z vsem poudarkom opozarjam na določila uredbe o cenah (Službeni list št. 238-26-41), po kateri je vsako zvišanje cen blaga najstrožje prepovedano.

Vsi organi občinskih upravnih oblastev I. stopnje, državna krajevna policijska oblastva, orožniki kakor tudi organi finančne kontrole, trošarinski uslužbenci in tržni nadzorniki morajo pod disciplinsko odgovornostjo najstrožje nadzirati izvrševanje določil te uredbe in vsak prestopok takoj prijaviti sodišču.

Vložilec prijave, po kateri se izreče pravno močna sodba, gre denarna nagrada od 20 do 2 odstotkov izrečene kazni.

Prodajalci, ki zahtevajo za blago višjo ceno od cene, ki je veljala 15. marca 1941., se kaznujejo z zaporom najmanj 15 dni in denarno od pet tisoč do sto tisoč dinarjev, v veliki prodaji pa s strogim zaporom najmanj treh mesecev in denarno od petdeset tisoč do enega milijona dinarjev.

Poleg kazni se izreče tudi odvzem blaga.

Ljubljana, dne 14. aprila 1941.

Ban:

Dr. Marko Natlačen s. r.

spremljan do glavnega vhoda po g. banu in nekaterih njegovih funkcionarjih.

Ob pol 12 na velikonočni ponedeljek je vrnil obisk na magistratu g. Grazioli, namestnik glavnega tajnika fašistične stranke ministra Serere.

Pred mestno hišo sta se ustavila dva avtomobila. Iz prvega je izstopil italijanski dostojanstvenik. Pod arkadami in v avli ga je pričakovalo mestno uradništvo in delavstvo z direktorjem mestnih uradov. Nato je pristopil župan mesta Ljubljane in ga pozdravil v slovenskem jeziku:

»Pozdravljam Vas kot župan mesta Ljubljane v imenu mesta in meščanstva z željo, da boste dobrohotni našemu prebivalstvu.«

Nato je ponovil svoj pozdrav tudi v italijanskem jeziku.

Za pozdrav se je dostojanstvenik zahvalil in zagotovil, da bo okupacijska oblast postopala obzirno, dobrohotno in pravično. Pričakuje se tudi, da se bo prebivalstvo obnašalo dostojno in lojalno do italijanskih okupacij-

skih oblasti in da bo pokazalo enako spoštlost, kakršno so tukajšnje oblasti pokazale ob sprejemu.

Po končanem pozdravu mu je župan predstavil zastopnike mestnega uradništva, uslužbenstva in delavstva. Dostojanstvenik je vsakemu stisnil roko, pri zastopniku mestnega delavstva pa je rekel: »Vi ste gotovo zastopnik mestnega delavstva.«

Župan ga je nato peljal po stopnišču v svojo sobo. G. Grazioli se je posebno zanimal, kako je poskrbljeno za prehrano prebivalstva in župan mu je orisal dejansko stanje, nakar je g. Grazioli zagotovil vso svojo pomoč.

Po kratkem razgovoru mu je g. župan pokazal mestno zbornico, ki si jo je z velikim zanimanjem ogledal in občudoval. Nato se je poslovil od vsega uradništva in do vsakega pokazal izredno ljubeznivost.

Gospod župan ga je spremil do arkad, kjer ga je čakalo italijansko spremstvo. Vidno zadovoljen s svojim obiskom se je visoki dostojanstvenik odpeljal.

Kaj je novega. !?

Rdeči križ posreduje glede pogrešancev

Vodstvo ljubljanskega Rdečega križa je organiziralo posebno oddelek za posredovanje med ranjenimi, ujetniki in pogrešanci na eni strani in njihovimi svojci na drugi strani.

Ljubljanski Rdeči križ, ki si je pripravil vse potrebno za prvo pomoč ranjenecem v Slajmerjevem domu in ki je bil pripravljen za pomoč v dokaj večjem obsegu, ima trenutno v domu le manjše število ranjencev, med njimi nekaj teže ranjenih.

Posebni oddelek za posredovanje, na katerega naj se obračajo vsi, ki žele kakršnekoli informacije o svojcih, posluje na Gosposvet-ski cesti št. 2-II. in ima uradne ure od 10 do 12 dopoldne.

Domače novice

Novi papirni denar po 10, 20 in 50 din zakonito plačilno sredstvo. Dogodilo se je, da so stanke odklonile sprejem papirnega denarja po 10, 20 in 50 din, ki ga je Narodna banka v poslednjem času dala v promet. Z ozirom na to razglašata ban in Narodni svet za Slovenijo, da je novi papirni denar po 10, 20 in 50 din izdala Narodna banka in ga je smatrati kot zakonito plačilno sredstvo. Tako vsi državni in drugi uradi, kakor tudi zasebniki ga morajo sprejemati kot zakonito plačilno sredstvo.

Rabljeva roka

Angleško spisal J Fletcher Ray.

Poslovenil Franc Poljanec.

»Sem pridi! Rada bi te kaj več vprašala o tistem — tistem Jezusu iz Nazaretca.

Ko je to ime izgovorila, ji je glas tako tih, da sem jo komaj slišal.

»Vse mi povej, kar se je zgodilo.

Pripovedoval sem ji, kar sem pač najbolje mogel, kar je bilo dosti hudo. Med tem je ona hodila sem in tja, si stiskala roke ali si jih držala pred oči. Žalostno je bilo gledati, kako ji je strah in ponos mučil dušo.

»In kaj, meniš, to pomeni?«

»Smrt!« sem dejal.

Obstala je, roke so ji pokrile oči.

»Oj! Smrt! Smrt! Ali nisem tega videla?«

Kri! Kri! Kri! Kri nedolžnega na rokah mojega gospoda Poncija Pilata. Na tvojih rokah, na tehle mojih — rdečo kri. Oh, moj Poncij! Moj Poncij! ti ne veš, kaj delaš!

Roke so ji trgale lase, oči so bile od groze široko odprte. »Ta Jezus ni nihče drug kakor — ah! Jaz ne vem.«

Vsa zmučena se je zgrudila na blazino. Ponudil sem ji vode, ki je stala tam zraven, pa ni pila. Nanagroma je vstala in odšla k vodnjaku. Opazil sem ga, saj je moje oči nase pritegnila senčnica iz rož, iz krvavo rdečih rož. Nanjo so padali slapiči žuboreče vode kakor nali hladnega dežja. V marmorato krnico vodnjaka je pomočila svoje, z dragulji okrašene roke in jih znova umivala, medtem pa pozorno v nje strmela. In nato se je skušala smejati, toda njen smeh je bil le bolj žalosten vzdih.

d Policijska uprava v Ljubljani prepoveduje do nadaljnjega vsako točenje alkoholnih pijač v Ljubljani.

d Obred umivanja nog je v ljubljanski stolnici letos opravil škof dr. Gregorij Rožman. Starčki so naslednji: Anton Orehek iz Moravč, star 98 let; Janez Vičič iz Ljubljane, star 93 let; Andrej Šef iz Ljubljane, star 92 let; Franc Erčulj iz Dobropolj star 89 let; Janez Kosec iz Vodice, star 89 let; Anton Adam iz Borovnice star 88 let; Jožef Cvetrežnik iz Ljubljane, star 86 let; Janez Grkman iz Cerkeļ pri Kranju, star 84 let; Alojz Polanjk iz Ljubljane, star 83 let; Matevž Eržen iz Šenčurja pri Kranju, star 81 let; Jakob Grčman iz Ljubljane star 79 let. — Skupna starost starčkov znaša 1045 let.

d Moke in žita ni v izobilju. Zaradi moke je zavladała zadnje dni med prebivalstvom velika zmoła, ker ljudje verjamejo lažnivim govoricam, da je moko sedaj mogoče dobiti kar brez kart. Moke in žita nikakor ni v izobilju, pač pa moramo sedaj še bolj kot prej paziti na vsak kilogram. Kdor se je pa morda preveč založil z živili na tak ali tak način, mora zalogo takoj prijaviti preskrbovalnemu uradu. Ljudje naj se ne varajo, da bodo živila mogli prikriti, ker jih bo že sama nevoščljivost sosedov izdala. Red je spet popolnoma upostavljen in je tudi zajamčeno, da se bodo morali zakoni spoštovati, prav tako pa bodo vsi prekrški uredb in zakonov tudi kaznovani s strogostjo, kakršno zahtevajo današnji časi.

d 11.234 zadrug z 1.612.948 člani je bilo v preteklem letu v Jugoslaviji. Organizirane

so te zadruge v 34 revizijskih in poslovnih zvezah. Te zadruge so po svojem namenu take: 5359 kreditnih, 3710 nabavljajnih, 840 živinorejskih 270 sadjerejskih in vinogradniških, 225 mlekarških, 214 zavarovalnih, 190 žitnih, 165 obrtnih, 155 gradbenih, 140 čebelarških, 110 ribiških, 65 za proizvodnjo električnega toka, 53 pašniških in travniških, 45 vodovodnih, 40 tiskarskih in 515 drugih. Poleg teh zadrug, ki so včlanjene v Glavni zadrugi zvezi je še do 60 zadrug, ki niso članice te osrednje zveze.

d Pomagajte drug drugemu. Ugotovile se je, da se nekateri trgovci in obrtniki (mesarji) branijo dajati živila na upanje za en mesec in to celo javnim in zasebnim uradnikom, ki so, kakor je znano, dobri plačniki. Tako ravnanje je samo na sebi vsega obojana vredno in kaznivo. Sicer pa v nobenem primeru ne morejo propasti plače in pokojnine, Duh požrtvovalnosti in solidarnosti, ki se je tni v mnogih primerih že lepo manifestiral, naj ponesine vse sloje in vsakega posameznika. — Ne živimo samo zase, ampak za vse kot ena narodna enota. Vršite tedaj vzorno in požrtvovalno vse državljanske dolžnosti, da ne bo treba seči po kaznih in prisilnih odredbah.

d Slovenski delavski svet. V usodnih časih za naš narod so slovenske delavske organizacije: Jugoslovanska strokovna zveza, Narodna strokovna zveza, Strokovna komisija za Slovenijo in Zveza združenih delavcev v obrambo naših skupnih narodnih in delavških koristi iz lastne pobude te dni ustanovile Slovenski delavski svet. Slovenski delavski svet je interna, medstrokovna vrhovna delavska ustanova. Njegova navodila so poslej obvezna za združenja vseh v svetu včlanjenih organizacij. Slovensko delavstvo bo prejemale naročila Slovenskega delavskega sveta potom svo-

Moj gospod Pilat je vzdignil roko za mir. Biló je nekaj časa, preden se je hrum množice umaknil mrmanju, nekaj časa, preden se je pomirilo mrmanje. Pa se je takoj zopet dvignilo in raslo kakor grom, ko zamira, vendar Pilat ni spregovoril besede, dokler ni bilo vse tiho.

»Katerega od teh dveh hočete, da vam izpustim?«

In ko sem gledal, se mi je zdelo, da je Baraba vedel, za kakšen namen so ga bili pripeljali. Iztrgal se je namreč straži, vrgel stran vezi, stegnil roke proti množici in prosil, naj ga rešijo — vsak praznik namreč Judom izpuste enega jetnika. Stal je kakor v areni žival za vabo, usta so se mu pénila, z rokami je divje opletal in medtem rjovel proti množici.

Oni se ni ganil. Cudovito mirno je stal in besede ni spregovoril. Videl je pa vendar vse. Nato je v nežnem usmiljenju oči obrnil proti hudodelcu. Tedaj je, glej! ropar nehaj kričati, da sem se kar čudil, privzdignil svoj robati platneni plašč in si obrisal vogle svojih ust. Njegovo vedenje se je spremenilo, kakor da se je zgodil čudež. Nato si je, da so se vsi čudili, v sramoti zakril obraz pred usmiljenimi očmi njega, ob čigar strani je stal. Pomiljeno je nagnil glavo, se pripognil in z vzdihom, podobnim kriku, poljubil rob Nazarečanovega oblačila.

Straža, prevzeta od presenečenja, se ni ganila. Nazarečan, čeprav je bil zvezan, je stegnil roke in jih položil Barabi na glavo. Ustnice so se mu gibale, vendar pa nikomur ni bilo dano, da bi vedel besede, ki jih je govoril jetniku, klečočemu pri njegovih nogah.

Prav to uro bi bilo, razen za duhovnike, sodno zasliševanje nehala, in Nazarečan bi bil oproščen...

Kajfa je molk pretrgal prvi.

»Ti, moj gospod Pilat,« govoril je sko-

je centrale. Za sedaj pa naročamo vsem slovenskim delavcem, naj pomagajo vzdrževati oblastem red in disciplino. Vse svoje moči naj posvetijo v lastnem interesu in v interesu celotnega naroda za varstvo naše skupne narodne imovine. Delavci! Ohranite trezno preudarnost ter delavsko in narodno disciplino! — Za Jugoslovansko strokovno zvezo: Zumer Srečko. — Za Narodno strokovno zvezo: Ambrožič Jože. — Za Strokovno komisijo za Slovenijo: Jakomin Lovro. — Za Zvezo združenih delavcev: Langus Jože.

d Mlinarski pomočniki, tudi starejši, naj se takoj javijo ljubljanskemu mestnemu preskrbovalnemu uradu v Mestnem domu, kjer bodo dobili takoj delo v mlinih, ki meljejo moko za prehrano ljubljanskega prebivalstva.

dKadar koli preživljajo ljudje teške čase, se pojavi tatinska zalega. Zato: pazite na tatove!

d Zgodajja strela. Iz Polbovega gradca poročajo: Dne 7. aprila 1941 popokdne ob pol 4 je udarila strela v znano podružnico sv. Lavrenejca na Gori; užgala siocer ni, pač pa je razdrobila vse šipe, 30 po številu in nekaj razkopala tlak v zakristiji.

n Z vlaka je padel in si zlomil ključnico Anton Sitar, 46 letni poslovodja meščanske korporacije v Kamniku.

Kmetje, obdelajte vsako ped zemlje!

Poziv!

V želji, da ugotovimo slovenske krvne žrtve v sedanjih vojski, prosimo svoje čitatelje, da nam sporoče imena, kraj in datum padlih slovenskih ljudi, bodisi, da so padli kot vojniki na bojišču, bodisi da so postali žrtve letalskih napadov ali drugih vojnih dejanj.

Novi velesejmski paviljon ob cesti v Tivoli. V ospredju železobetonska streha. V ozadju kupa nad stranskim vhodom ob Latermanovem drevoredu

Vlagateljem pošne hranilnice

Pošna hranilnica v Ljubljani dolguje svojim lastnikom čekovnih računov približno 12 milijonov dinarjev, lastnikom hranilnih knjižic, ki imajo domicil na njenem področju, pa kakih 90 milijonov dinarjev, skupaj torej okrog 282 milijonov din.

Za kritje teh terjatev ima na svojem področju naložb v znesku približno 217 milijonov dinarjev, dočim se ostalo kritje za te terjatve nahaja pri centrali v Belgradu.

Pošna hranilnica je od 24. marca t. l. dalje za izplačilo 54% čekovne imovine porabila vsa likvidna sredstva in predstavlja zgoraj navedeno kritje večji del srednje- in dolgoročne naložbe, ki so popolnoma sigurne, a se dajo le polagoma vnovčiti. Zaradi prekinjenih zvez s centralo tudi ne

more dobiti potrebnih dotacij za nemoteno nadaljevanje svojega poslovanja.

Zato bodo vsem lastnikom čekovnih računov po uredbi g. bana z dne 12. t. m. od 15. aprila 1941 dalje na razpolago samo vsa nova od tistega tega dne dalje izvršena vplačila, dočim se bo stara čekovna imovina in vse hranilne vloge izplačevale po izplačilnem načrtu, ki se izdeluje in ga bo odobril g. ban, pri čemer se bo v prvi vrsti vpoštevale hranilne vloge in imovina socialno šibkejših in potrebnejših slojev.

† V Ljubljani je umrl po kratki in hudi bolezni g. Stanko Milavec, strojnik Jugoslovanske tiskarne. Pogreb se je vršil na velikonočni ponedeljek ob pol 5 popoldne z žal na pokopališču k Sv. Križu. Na njegovi zadnji poti so ga spremlili številni stanovski tovariši in zastopniki Jugoslovanske tiskarne, kar je zgovoren dokaz, kako priljubljen je bil pokojni Stanko.

stisnjene zobé — vsi nam dal, da lahko izberemo. Izpusti nam torej tega-le Baraba.»

Vse je bilo tiho

Nato je za menoj nekdo spregovoril.

»Jezus, Jezus iz Nazareta. On je slepim dal vid, tudi meni. Nekdaj so me duhovniki in ste me tudi vi poznali kot slepega Bartimeja.«

Prav do tega trenutka nisem vedel, da je nekdanji slepec stal za menoj.

»Poslušajte, vi ljudstvo! se je razlegel še neki drug glas. »Ta Jezus je bil moj gost, kruh je lomil z menoj, in vse, kar imam, vam dam, samo da ga izpustite.«

Obrnil sem se, in glej! glas je bil Zahejev. Se je sedel visoko gori na Etiopčevem hrbtu.

Tedaj se je znova vnelo sramotenje in kričanje. Ves besen na te priče je Kajfa, poln srda vstal in zahteval, naj tem ljudem jezike zavežejo.

Z nenavadnim mirom in z roko, stegnjeno proti jetniku, je Pilat rekel:

»Zakaj tega Nazarečana sovražiš? Ali ništa tvoje krvi?«

Nato je Kajfa še huje zakričal:

»Proč z njim!«

In izvržek Jeruzalema je krič pobral. Neki sivobrad mož je vzel kovani denar, nanj pljunil in ga zavihljal v zrak.

»Baraba!« je zakričal. »Izpusti nam Baraba!«

»O Aser,« je zajavkala neka ženska, »kako le moreš to reč narediti? Ali ni ta Jezus ozdravil tvoje žene, ki je ležala bolna na smrt?«

Se enkrat je Pilat vzdignil roko za molk. Se enkrat se je hrup poleg.

»Kaj naj pa storim z Jezusom?« Prenehaj je in jetnika pogledal postrani — izpregovoril tiho, samo zašepetal je — »ki ga imenujejo Kristus?«

Tedaj sem med množico opazil nekoga, ki sem ga imel za duhovnika. Videl sem ga, da je med ljudi dajal srebrni denar. Zdal je zavihljal rokó.

»Križaj ga!« je kričal na glas, in glej, ko se je obrnil, sem videl, da ni nihče drug kakor ta, ki je bil v delavnico prišel kot suženj; ta, ki je sam sebe imenoval Macedonca. Ti, ki jim je bil dan denar, so krič povzeli:

»Križaj ga! Križaj ga!«

»Kaj!« je dejal Pilat, »svašega kralja naj križam?«

»Mi nimamo kralja razen cesarja,« so kričali duhovniki.

Mnogo se jih je obrnilo in ženskam, ki so hotele, da bi jim izpustil Nazarečana, so devali roke na usta. Nato se je zdelo, kakor da je ljudstvo kakor z enim glasom, podobnim rjoventju lačnih zverí, zatulilo:

»Proč z njim! Križaj ga!«

In tla, se je zdelo, so se tresla pod njih obnoredni kriki.

Bartimej je še enkrat izpregovoril, pa še preden sem se zavedel, ga je suženj, ki se je imenoval Macedonca, usekal v obraz, da mu je kri pritekla iz ust. Potem sem ves razjarjen vohuna zgrabil in mu na roki trl kosti. Od bolečine je zakričal, in več ga nisem videl. Nato so se mi oči ustavile na postavi Nazarečana. Njegove oči so se srečale z mojimi, in jaz sem čutil, da me je sram, pa nisem vedel, zakaj.

Še enkrat je bilo vse mirno. Pilat je govoril. Obraz je imel bel, kakor da je udarjen z gobavostjo, glas mu je bil trd in tuj, tako da sem se na vsó moč čudil. Videl sem ga že bil, kako je na muke in smrt gledal brez drgeta.

»Kaj hudega je storil?«

»Križaj ga! Križaj ga!« je množica znova zatulila.

»Proč z njim!«

Suženj je prinesel srebrn podnos, na njem pa vrč vode, in Pilat je v njo potopil roke in jih umil. Molk je legel na množico.

»Nedolžen sem nad krvjo tega pravičnega. Vi glejte!«

Vzel je posodo z vodo in jo treščil na tla. Zdrobila se je v tisoč koscev. Trenutek je na združbene kosce strmel, nato se pa zasukal in naravnost odšel v sodno dvorano.

»Njegova kri naj pride na nas in nad naše otroke!« In s temi besedami je to čudno ljudstvo nase klicalo prekletstvo.

Zopet mi je Pilat velel k sebi, in jaz sem moral iti v mesto, da storim, kar je želel. Moj duh je bil zavoljo tega Jezusa močno vznemirljen. Še enkrat sem se prašal, kakšne vrste človek le more on biti, da ga vsi ljubijo, ali se ga boje? Njemu podobnega nisem nikdar videl.

In ko sem zopet prišel v pretorij, sem videl nekaj, kar me je bolj presenetilo, kakor vse, kar sem doslej videl. Nazarečan je bil za roke privezan k steburu. Hrbet je imel gol. Videl sem, da so ga bičali. Jazon iz naše garnizije je bič vrge! Probu, nakar ga je Probus pobral in udaril z vso močjo. Videl sem, kako so pogumni možje obnoreli, kadar je Probus držal bič, ta pa ni dal od sebe nobenega kriča, dasi so mu prsi plale z naglim in usmiljenja vrednim bliplanjem. In če bi ga ne bili držali jermení, bi bil na tla padel.

Tedaj pa, glej, ko sem to gledal, se je Proba polastila velika groza, tako da ga je vsa moč zapustila. Prenehaj je, bič mu je padel iz rok, oči so se mu mračno bleščale. Pripognil se je, da bi bič pobral in še huje udaril. Umazana kletev mu je padla z usten. Nazarečan se je obrnil in ga pogledal. In pred tem pogledom so se Probove oči povesele. Obrnil se je in se splazil nazaj, obraz mu je pokrtil očividni sram in strah. Nagovoril sem ga, odgovoril mi pa ni. Kaj se je zgodilo, ne vem, samo to vem, da je bila to zadnja kletev, ki sem jo slišal iz njegovih ust.

»Dovolj!« je kričnil Licinij. »Nihče naj nanj več ne položi roke, ali pa boste križ oropali njegovega bremena.«

Razgled po svetu

Po misijonskem svetu

V Durbani v Južni Afriki je veliko neurje napravilo ogromno škodo pri tamkajšnji misijonski cerkvi, hiši in šoli. — Južnoafriške oblasti puste, čeprav je vojna, misijonarje tuje narodnosti na njihovih mestih. — V Indiji so ustanovili »Katoliško zdravniško družbo« po zgledu Amerike. — Katoliški patriarh v Iraku je postal član iraškega senata. Irak je samostojna država pod vplivom Anglije. Leži na ozemlju stare Babilonije. Njeno bogastvo so pretrolejski vrelci, ki bi v sedanjih časih marsikateri državi prišli prav. Prebivalstvo je povečini mohamedansko. Poleg razkolnih kristjanov biva v državi tudi nekaj tisočev katoličanov. — V oktobru 1940 so blagoslovili v kitajskem Pekingju nov za-

vod, katerega so frančiškanski misijonarji zgradili za učenje kitajščine. Tudi naš slovenski misijonar g. Časl obiskuje ta zavod. — Salezijanski vzgojni zavodi so se zaradi vojnih razmer preselili iz Hongkonga v Sangaj. — Tri petine Cunchinga, ki je sedež kitajske vlade, je v avgustu lani pogorelo zaradi japonskih napadov. Kakor po čudežu je karmeličanski samostan ostal skoraj nedotaknjen. — Na Kitajskem so se življenjske potrebe zaradi vojne podražile za desetkratno ceno. — 31. decembra 1940 je padel kot žrtev kitajskih razbojnikov ameriški jezuitski misijonar p. Simons. — V Sanghaju je pred kratkim prejel sv. krst skupno z ženo in otroki kitajski zdravnik dr. Li Pai-hio.

Macuoko na obisku v Berlinu

Kratke z vsega sveta

V Grčiji je prevzela nemške koristi Švedska, v Jugoslaviji pa Švica, poroča SDA.

Popolna zatemnitev je zapovedana v okrajih Bratislava, Nitra, Gran, Tatra in na vsem vzhodnem Slovaškem, poroča nemški poročevalski urad.

Neodvisnost Sirije in Libanona je priznala Francija, se glasi poročilo francoskega generala Deutza.

Težiče bojov se je sedaj premaknilo z Zahoda na Vzhod, piše sovjetska »Rdeča zvezda«.

40 do 60 tisoč mož štejejo angleške čete, zbrane jugozahodno od Soluna, v območju Olimpa.

Jugoslovansko poslanstvo v Ankari je sporočilo turški vladi, da v nemških napadih na Jugoslavijo sodelujejo tudi bolgarske čete, pravi Reuter.

Končni cilj nemške ofenzive na Balkanu je prodrati do Sueškega prekopa, boče vedeti vojaški strokovnjak lista »Stockholm Tidningen«.

En milijon Grkov so izselili Grki iz vse Makedonije, piše Reuter.

Med Sovjeti in Japonsko je bil sklenjen 13. aprila dogovor, ki med drugim določa, da bo ostala ena država podpisnica nevtralna, če bi bila od katere koli države napadena druga država podpisnica.

n Delo za zdravje. — Opozarjamo javnost, da je nov časopis »Delo za zdravje«, ki je te dni izšel, nadaljevanje naših dosedanjih listov »Zdravje« in »Delo proti tuberkulozi«, katera sta prenehala izhajati. Vsi oni, ki ne bodo sicer prejeli lista na ogled, a bi radi postali naročniki, naj to sporoče upravi lista »Delo za zdravje«, Ljubljana, Aškerčeva cesta, v poslopiju oddelka Higijenskega zavoda za zdravstveno zaščito učencev. Letna naročnina je 30 din.

Smola barona Dorivala

Pa saj je vendar že ona ostala! Čutil je, da bi ga rdečica obliha, če bi sem čez pogledala. Niti z belim ni sem čez pogledala, kakor da se zanj že zмени ne. Čudno. Dorivalu je bilo čisto jasno, da ga je spoznala. Zapazil je, kako so se ji zasvetile črne oči, ko sta se z očmi srečala. Tedaj je hitro rekla očetu: »Rada bi bila bliže godbit!« Pri tej priložnosti je prvič slišal njen glas. Bil je svetel, jasen glas. Prestrašil ga je zapovedovalen glas. Konzul ni zinil niti besedice in je ugodil hčeri. Pa vendar je hotel srečen slučaj, da je sedela blizu njega. Na obeh se ji je videlo, ko se je ozirala po ljudeh, da se dolgočasi, nanj se pa le ni ozrla!

Natakar se je postavil poleg Dorivalove mize. Dorival mu pomigne.

»Ni bil gospod, ki je šel pravkar po stopnicah, konzul Rožič?« vpraša potihem

»Je bil, gospod,« mu odgovori.

»Se vrne?«

»Zgoraj ima konferenco. Morda pride pozneje po hčer. Večkrat tako napravi.« Natakar je moral iti drugam.

Prišel je nov gost, mož s klafeto in plašču brez rokavov, v taki družbi nenavadna prikazen, ki jo je natakar postrani gledal. Dorival je takoj spoznal tajnega policista, ki mu zunaj očitno ni bilo prijetno. Sitno je bilo. Mož v plašču je metal

oči na levo in desno, dal uslužnemu natakarju klobuk in plašč in sedel za mizico, ki je stala ponižno za stebrom, in se je vsak izogibal. Dorival mu je obrnil hrbet, je pa čutil, kako je mož započil oči vanj.

Dorival potegne listnico, da bi imel legitimacijo pri rokah.

Gromska strela, kje je pa karta?

Prepričan je bil, da jo je vtaknil noter. Prišel jo je iskati. Pretaknil je vse koticke v listnici. Ni je bilo.

Tedaj se domisli, da jo je snoči vtaknil v frak, ko je šel v kraljevo opero v upanju, da spet vidi Ruto Rožičevo! Hm — strašna zadregal! Če ga uradnik zdajle prime, vpriči tolikih ljudi, pred nosom lepe Rute, tedaj se ne sme prikazati nikjer več!

Skušal se je pomiriti.

Kar tjavendan je brodil po skodelici in pogledoval p okriminalnem uradniku, ki mu je sedel za hrbtom. Mož utegne vsak trenutek vstati, mu roko na ramo položiti in reči:

»Sepec, zmenoj!«

Spomnil se je gnusne celice v velikih rdečih hiši na Aleksandrovem trgu...

Kar je mislil spočetka, da je velikanska sreča, da je dobrohoten slučaj usode, mu je bilo zdaj neznanško sitno, da sedi Ruto Rožičeva tako

blizu njega. Priča bo morala biti poloma, ki bo vsak čas prišel nadenj. In potlej —?

Pogledal je preko skodelice tja čez na mlado deklo. Čutil se je, kar je tam videl. Obraz se je mlademu dekletu popolnoma spremenil. Ni bil več dolgočasen in ravnodušen. Z velikimi, predirljivimi očmi je gledala uradnika in potlej — resnično, potlej ji je splaval pogled sem čez nanj in se započil vanj z onim napetim strahom, s katerim gledamo človeka, ki gre po vrvi čez globoko vodo. Prav jasno je videl, kakor namerja nanj vprašanje:

»Kaj boš zdaj naredil?«

Nobenega dvoma ni, da je spoznala, kakšen je položaj. Čudno! Kako je bilo to mogoče? Ugankal O enem je bil Dorival prepričan: Očividno ga ima tudi ona za onega sleparja, Sepeca, in zdi se, da napeto pričakuje, kar mora priti —.

Naj vetane?

Ali naj srečanje z kriminalnim uradnikom preloži v garderobo? Misel se mu je zdela dobra. Potegne denarnico in s pogledi išče natakarja.

V tem trenutku je zaropotal za njim stol in zaškripal pod pod težkimi možkimi koraki. Vedel je, uradnik je vstal, je opazil, kaj Dorival namerava, in mu hoče zastaviti pot.

Saj, težko roko je začutil na rami in glas mu je zašepetal v uho:

»Sepec, kar lepo mirni bodite! Prijeti ste. Pojdite mirno zmenoj. Ne pomaga nič!«

Dorival je videl, tik pred očmi, da se je nad njim sklonil močno porudel nos.

Zgrabila ga je divja jeza.

Vsa togota in besnost, ki se je nabirala že tedne in tedne zaradi večnih zamenjav, se je sprostila v en sam krepak udarec s pestjo, ki je udaril uradnika po nosu.

Nemški bombniki se potopili v enem dnevu štiri angleške petrolejske ladje, poroča Reuter.

Proizvodnja volne v Nemčiji se je zaradi oblastvenih prizadevanj za napredek živino-reje podvojila.

Italijanske čete v afriški Libiji so vzele Angležem Tobruk in Bardijo. Med ujetniki je okoli 10.000 mož, 6 angleških generalov in mnogo višjih častnikov.

Nemška okl. križarka »Admiral Scheer« deluje sedaj v Indijskem oceanu, poročajo Angliži.

Nemci so zopet silovito napadli industrijsko mesto Coventry na Angleškem.

15 milijonov topolov, pozneje uporabnih za izdelovanje celuloze, bodo zasadili v Italiji.

6000 ton bombaža bo uvozila Madžarska iz Rusije.

Holandska Indija je pretrgala diplomatske odnose z Madžarsko, Romunijo in Bolgarijo.

Razvoj vojaškega položaja na Balkanu zasledujejo v merodajnih angleških krogih z zaskrbljenostjo, poročajo londonski dopisniki švedskih listov.

Ostre ukrepe proti pristašem upornega generala de Gaullea je izdala francoska vlada. Noben Francoz med 17. in 40. letom starosti ne sme zapustiti Francije.

9 let je nepretrgoma spala strojepiska Macug iur, ki je te dni umrla v ameriškem Chicagu.

Švicarski listi pišejo, da je uspeh osiščnih sil zelo velik. Zopetno zavzetje Bardie je presenetilo vse kroge, kajti s tem so vsi načrti generala Wavela padli v morje.

V Rimu zanikajo vest, da bi bili Srbi zavzeli Drač. (Stefani.)

Madžari poročajo, da so zasedli jugoslovansko Baranjo in Bačko.

Nakanice na obutev so uvedli na Madžarskem.

Angleške in grške čete skušajo napraviti fronto med Edeso in Katerino, ki leži v zalivu Thermaica. Ta črta zapira pot v Tesalijo, ki je srce Grčije, poroča tržaški »Il Piccolo«.

14 jugoslovanskih divizij je bilo doslej onesposobljenih za boj, sodijo v nemških vojaških krogih.

Izredno hud vihar je divjal na španski obali in močno poškodoval mesto Tarifa.

Španski listi (Stefani) obširno poročajo o dogodkih na Balkanu in podčrtavajo samomor Jugoslavije, ki pomeni veliko zmago osiščne politike.

Novo neodvisno Hrvatsko državo je prva priznala Madžarska.

Varstve angleških koristi na Madžarskem je prevzela Madžarska.

V noči na 13. aprila je del nemške oklepne divizije prodr od zahoda do središča Belgada.

General Simović je prišel v Atene in se pripravlja za odhod v Moskvo, poročajo iz Ankare.

Zapozneli velikonočni pozdravi

Fantje-vojaki iz Gorenje vasi nad Škofjo Loko: Mohocič Leopold, Martin vrh; Oblak Anton, Brbovnica; Križnik Ignac, Sovodnj; Lavter Franc, Kerpnik; Ložar Franc, Stara Oselica; Cankar Janez, Brbovnica; Burnik Matevž, Stara Oselica; Klemenčič Alojzij, Koprivnik; Vončina Peter, Laniš; Podobnik Franc, Koprivnik; Lebar Janez, Prevolje; Urankar Tomaž, Prevoje. —

Belgrad: Slovenska vojaka Krafogel Anton in Murgelj Anton.

Zemljevid Libije ki so jo zopet osvojile italijanske in nemške čete.

Dogodek. Skladatelj Scarlatti je nekega večera zložil skladbo za orgle. Poleg njega je sedela na stolu mačka in predla. Scarlatti ni mogel naprej, pa je zamisljeno gledal svoje glasbilo. Nenadno se je mačka dvignila, skočila je na klavir in šla počasi preko tipk. Pri tem so se oglasili zvoki g-b-es-fis-b-cis. Scarlatti je hitro pritaknil d in je tako našel temo za svojo znamenito mačjo fugo.

Bliskoma se je zgodilo. Uradnik se je opotekel, prijel za stol, da bi ne padel, je pa potegnil stol za seboj in zaropotal po tleh.

Natakarji so leteli skupaj.

Dame so vresčale in klicale na pomoč. Godba je kar v sredi obmolnila. Drveli so sem in tja in niso vedeli, čemu. Bil je krič in vik in drenj.

Zmešnjava je Dorivalu prišla kar prav, da se je lahko umaknil.

Posrečilo se mu je, da je prišel skozi razburjene ljudi, ne da bi ga kdo zadrževal, do stopnic, ki so vodile v gornje prostore. Brez plašča, brez klobuka si ni upal na cesto. Domislil se je, da bo le najboljšo, če pobegne v zgornje prostore.

Kjer se stopnice prelomijo, je za hip obstal. Zbrati se mora, mora biti miren. Gre z roko preko čela. Kaj je storil? Uradnika, ki je bil v službi, je udaril, pobil. Ni mu bilo prav čisto jasno, kaj ga je potegnilo, da je tako nečloveško ravnal. Vedel je, da ga čaka za tak pregrešek stroga kazen.

Lepa reč!

Samo zdaj ga naj nikar ne primejo! Samo vprilo Rute naj ga nikar ne odpeljejo! Jutri — polje gre lahko sam na policijo, prostovoljno.

Dorival se je umiril.

Šel je po preprogi navzgor. Delal se je mirnega, kakor da se ni nič zgodilo. Nič bi ne bil opazil, kako razburjen je bil še pred nekaj minutami.

Na drugem koncu širokega hodnika, tam, kjer so bile sobe za konferenco, je bila garderoba.

Tjakaj se je nameril.

Ni si upal iti po svoj plašč in po svojo klobuk v garderobo poleg šajnice. Tam bi ga prepoznali in prišli.

61

Moral — moral si je plašč in klobuk izposoditi od kakega gospoda, ki tu zgoraj pri zaprtih vratih obravnava kupčijske zadeve!

Kajpak, izposoditi si mora, ne da bi gospodar vedel. Kakor lat na suknje mora ravnati, predrzno in vešč. Le ne izbrati plašča, ki mu na vse zadnje ne bi bil prav, tudi takega ne, ki visi kar na prvi kljuki. Utegnilo bi vzbuditi sum. Izbral si je kožuh. Velik, udoben, dragocen kožuh. Takega si je dal pristiin od zaspana, garderoberke in ji zato stisnil petaja v roko. V tem plašču je bil videti visok in debel, kar mu je bilo kar po volji. Tudi svetli klobuk, ki je bil pri plašču, mu je bil prav. Bil je čisto nov klobuk najnovejšega kroja.

»Imajo, gnadlev gospod, tudi dežnik?« je vprašala ženska, ki si od imenitnega gospoda ni niti upala zahtevati številke.

»Ne!« je rekel Dorival, ki so mu gorela tla pod nogami; kajti vsak trenutek je utegnil skozi vrata priti pravi lastnik kožuha. Hotel je zunaj takoj najeti kožijo, se peljati domov in od tam poslati po postrežku v hotel kožuh in klobuk.

Visoko si je zavilhal ovratnik in stopal umerjeno po stopnicah navzdol.

Spodaj je godba spet igrala. Razburjenje se je poleglo. Ljudje so spet sedeli pri mizah. Samo spredaj, tam, kjer dajejo pojasnila, se je zbrala živahna gruča okrog stražnika. Sredi med njimi je stal kriminalni uradnik in si držal krvav robec na nosu. Zaslisevali so služabništvo. Dorival je slišal, da je rekel natakar:

»Natančno sem videl, da je slepar stekel po stopnicah.«

»Ga bomo že dobili!« pravi stražnik in si zapisuje.

Ko stopi Dorival na cesto, se prikaže pred njim gospodski sluga v dolgem, obšitem plašču in z razpetim dežnikom. Mož ga pelje, kakor da je samo po sebi umevno, pod dežnikom do pripravljene, zelo elegantnega avtomobila, odpre pred njim vrata — in — Dorival stopi vanj.

Sluga zapre vrata za njim, se porine za volan, in že je avtomobil brzel.

To vse se je zgodilo tako hitro, ne da bi sam ganil z mezincom, da je Dorival komaj, komaj zapopal. Pa mu je bilo kar prav, da je tako hitro zbežal iz hiše, kjer je zagrešil zločin. Toliko mu je bilo pa le jasno: sluga je spoznal gospodarjev kožuh in kajpak mislil, da tiči v njem tudi gospodar. Steer pa je temačnost poznega popoldneva zakrila pomoto.

»Papa, grozno zanimivo dogodivščino sem doživela,« zasliši Dorival poleg sebe svetel, čist glas in začuti, da se nek aroka zaupljivo poriva v njegovo roko.

Zdaj šele zapazi Dorival, da v temnem avtu ne sedi sam. Poleg njega sedi mlado dekle. In po glasu je takoj spoznal, da je to dekle Ruta Rožičeva.

Ubog! Dořival!

Prisebnost, ki ga je v njegovo največjo zažudenje doslej varala, je bila na tem, da ga zapusti. Torej si je kožuh in klobuk prilastil od konzula Rožiča! V njegovem avtomobilu sedi Poleg Rute, ki se prižema nanj in lovi njegovo roko!

Spočetka ni mogel prav nič odgovoriti. Kar je preveč, je preveč. Grlo mu je bilo kakor zadrgnjeno. Najmanjša besedica ga more, ga mora izdati.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

PO DOMOVINI

Voditelju v spomin

(Iz Ambrusa.)

N. cvetno nedeljo smo zaslišali žalostno novico: dr. Kulovec je mrtev! Vendar smo upali, da morda le ni resnica. Žal, da je.

Kaj smo zgubili vsi Slovenci, posebno pa mi Dolenjci? Svojega dobrega očeta, okrog katerega smo se tako radi zbirali, pri katerem smo vedno iskali tolažbe in pomoči. Njegovo srce je vedno mislilo na nas, tudi takrat, ko mi nismo mislili nanj. Kolikokrat je prišlo pisno iz Beograda: Napravite prošnjo za to ali za to, boste dobili. In dobili smo. Kolikokrat smo se znanci in prijatelji sešli z vprašanjem »kje si bil«. Pri gospodu Kulovcu. Da, bridko nam je. Solze nam silijo v oči. Žalost nam stiska srca ob spominu nanj.

Kakor pa nas je on vedno bodril in nam dajal poguma, tako tudi mi ne smemo obupati. Bog je naš gospodar. On skrbi za najmanjšo stvarco svojega stvarstva in skrbi tudi za nas. Dopusča nam žalost, bridkost in trpljenje, da nas preizkuša. Če mu bomo zvesti, bo vse naše zlo v veselje spremenil. Za g. dr. Kulovca pa molimo in ohranimo tako požrtvovalnemu voditelju hvaležen spomin.

Stara poštenost

(Zgled: Kako je Trentar prodajal kravo.)

Trentarji so znani poštenjaki — ne samo biti, ampak gotovo tudi so. To bo brez dvoma potrdil njihov najboljši pomavalec pisatelj dr. Pregelj. — Pa naj povem zgodbo, kakor sem jo slišal. Lahko je resnična ali pa ne: v vsakem primeru je zgled, kakršnih je malo v današnjih dneh, — čeprav je samo prilika.

Stara korenina trentarska — poštenjak od pete do temena — je imel naprodaj kravo. (V tistih lepših časih se je dobila že kar lepa kravica za petdeset avstrijskih goldinarjev). — K temu Trentarju je prišel možakar — mesar bričas ni bil — ter ga je vprašal, za koliko proda kravo. Trentar pa mu ni hotel kar tako povedati cene, marveč je hotel preizkusiti kupca. Zato ga je najprej on vprašal, koliko mu nudi za živinče. — Kupec mu ponudi šestdeset goldinarjev.

»Ali ste zadovoljni?« potipal kupec.

»Nak!« je bil kratek odgovor.

Kupec primakne tri goldinarje.

»No, ali daste kravo za tri in šest deset goldinarjev?« hoče vedeti kupec.

»Nak!« odkima prodajalec.

Kupec se popraska za ušesi ter ponudi šest in šestdeset goldinarjev.

»Nak!« se odreže Trentar.

»Bes te plentaj!« se čudi kupec in da napravi kupčiji konec in ker mu je ugajalo živinče, ponudi sedemdeset goldinarjev. Pa niti ficka več.

»Nak!« vztraja prodajalec tudi ob tej ponudbi.

»?« — se čudi kupec molče in z vprašujočim pogledom

Nato pa spregovori Trentar možko: »Tako, znajte, krava je vredna osem in petdeset goldinarjev in za to ceno vam jo dam, pa nič več.«

Ali je danes drugače? Je in ni. Naš kmet nudi danes živino v prodaj za pošteno ceno, za manj nego je vredna glede na rejo in trud, ki ga ima z njo. Pri kupčiji naš kmet nikoli ne pretirava. Toda manika mu tistih poštenih kupcev, kakršni je bil Trentar, najsi je bil samo v pripovedki ali v resnici. Danes mora prodajati kmet premnogokrat živino takim, ki tlačijo ceno navzdol, nikdar pa ne primaknejo kaj navzgor. Fr. K—n.

Iz raznih krajev

Novo orgle. Župnija Šmartin v Tuhinju je obhajala na cvetno nedeljo 6. aprila slovesnost blagoslovitve novih orgel, ki jih je z znano spretnostjo mojstrsko izdelal g. Fr. Jenko, pri čemer je ohranil lepo staro omaro in še uporabne stare piščali. Blagoslov je ob asistenci petih duhovnikov opravil g. dekan in kanonik M. Rihar, poljubno razlago orgel pa je podal mekinjski župnik V. Cadež, katero razlago je nazorno na orglah sproti pojasnjeval g. pr. Fr. Ačko. Orgle, ki štejejo 17 registrov, dočela napolniljo akustično cerkev, kakor je to izpričal poskus tega dne. Z njimi je župnijska cerkev veliko pridobila, župnija pa je pokazala zgledno požrtvovalnost, saj se v teh izrednih časih s svojim župnikom in duhovnikom svetnikom g. Janezom Opeko na čelu ni ustrašila stroškov 80.000 din, ki jih je domala že vse zbrala v ta namen. Seveda bi bilo veselje v župniji še mnogo večje, če bi ga ne bili kalili skrb in žalost glede na sedanje težke razmere. A vse to se bo s časom prebolelo, orgle pa bodo ostale.

Lačine nad Škofjo Loko. V noči od 12. do 13. aprila so nam podžgali in razžgali neznani bogoskrunci naš mogočni 14 m. visoki evharsistični križ. Hudodelci ne bodo ušli božji kazni. Bog, še vedno živi. — Mi pa bomo postavili še lepši križ.

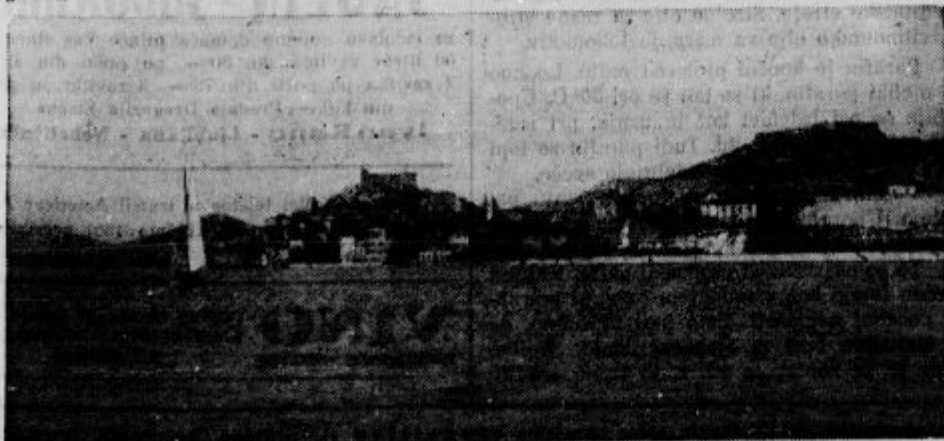
Za dobro voljo

Na svetu je navada taka, da človek rad v nesreči plaka; v trpljenju zvija se na tleh, a v sreči se drži na smeh.

Življenja križi dan na dan, dovolj jih je za slednji stan. Prav malo vmes je jasnih dni za hahaha in hihihhi.

O, kaj bi bilo manj jokanja, če človek bi v nesreči pel in če bi srečo, ki je sanja, z globoko žalostjo objell

Kmetje, obdelajte vsako ped zemlje!

Mesto Šibenik v Dalmaciji, ki se ga te dni sasedle italijanske čete.

Ni čudo, da se mu je zmešalo

V neko norišnico so pripeljali pacienta, ki je bil nenavadno miren in skoraj pameten. Zdravnik norišnice ga je vprašal, ali ve, zakaj je prišel v to nesrečno hišo

»Veste, gospod zdravnik,« je odgovoril pacient, »tega je krivo preveč zamotano sorodstvo. Oženil sem vdovo, ki je imela odraslo hčerko. Nato je poročil moj oče hčerko moje žene. S tem je postala moja žena tačča svojega tasta. Moja pastorka je postala moja tačča in moj oče moj zet. Moja mačeha je dobila sina, ki je torej moj polbrat. Toda on je tudi vnuk moje žene, torej sem jaz stari oče svojega popolbrata. Potem je tudi moja žena dobila sina. Ta je postal torej svak mojega očeta in brat njegove žene. Moja pastorka je pa obenem tudi stara mati svojega brata, kajti on je vendar sin njenega pastorka. Ker sem jaz torej očim mojega očeta, je moj sin popolbrat mojega očeta, obenem pa tudi sin moje stare matere, ker je moja žena sinaha svoje hčerke. Jaz sem očim svoje mačeha, moj oče in njegova žena sta moj pastorek in pastorka, moj oče in moj sin sta brata, moja žena je moja stara mati, ker je mati moje tačče. Jaz sem nečak svojega očeta in obenem svoj lastni ded. In zaradi vsega tega,« je zaključil bolnik, »sem prišel ob pamet.«

Zanimivosti narave

Vsakomur je znano, da ptiči letajo, ribe plavajo in da se kače plazijo. Da pa je to lahko tudi drugače, vidimo na raznih primerih v naravi, od katerih jih bomo nekaj našli.

Ptiči kivi-kivi, ki živijo na Novi Zelandiji, nimajo skoraj nič perutnic. Zaradi tega so mu prirodopisci dali ime »Apteryx«, kar bi se reklo po naše »brez kril«. Je nekoliko večji od našega petelina. Ker nima kril, ne more leteti po zraku, zato pa zna silno hitro teči po tleh.

V azijskih vodah živi riba po imenu »Anbus Scandanes«, ki ima zelo čudne navade. Kadar se zaradi vročine posuši voda, v kateri je do zdaj živela, zleze na breg in potuje po deželi, dokler ne naleti na drugo vodo. V glavi ima labirintne celice, v katerih nosi s seboj precej vode, ki varuje njene škrge pred osušitvijo. Riba more živeti teden dni brez vode.

Ribo, ki pleza po drevesih, poznajo na otokih malajskega arhipela. Ta riba, ki so ji dali ime »Periophthalmus Schlosseri«, pleza na drevesa in lovi na njih žuželke. Pri plezanju si pomaga s dvema zadnjima plavutima, ki jih uporablja kakor noge in si z njuno pomočjo izredno hitro pomaga kvišku.

V kraljestvu flore najdemo rastline, o katerih si znanost ni na jasnem, ali bi jih smatrali za živali ali za rastline. V tej skupini je posebno zanimiva tako imenovana »pokasključna roža«, ki raste v tropskih deželah. Če pade na liste te rastline prah, potem ga rastlina s svojimi dihalnimi organi odpihne v zrak. Pri tem je slišati zvoke, ki so podobni zamolkemu pokaskljevanju.

Kiti in vojna

Kitovo in ribje loje je v vojni izredno velikega pomena. Iz njega izdelujejo milo in margarin (ponarejeno presno maslo) in še glicerini in razstreliva.

Anglija je v bivši svetovni vojni samo do leta 1917. predelala 660 milijonov litrov ribjega olja, ki ga je dobivala iz Skandinavije. Medtem ko se lov na kite na leto ni skoraj nič spremenil od leta 1690. do 1920. in je bilo v vseh 300 letih navedenih povprečno po 3000 kitov, so samo leta 1937-38 polovili 54.664 kitov, iz katerih so stopili 615.000 ton olja. Tudi to jesen pojdejo kitolovci spet na lov. Toda angleški strokovnjak dr. Murphy je dožgal, da se bo moral lov na kite, če bodo polovili toliko kitov, prenehati, ker bodo sicer iztreženi vsi kiti in bo svet izgubil vse koristi, ki jih je imel od tega morskega velikana.

Novi grobovi

m Umrli so: v Črnem vrhu Helena Setničar, gospodinja v župnišču; v Mariboru strojevodja drž. železnice Franc Oman, v Novi vasi posestnik Ivan Lenarčič. — V Ljubljani so odšli v večnost: javni notar Anton Galle, mestni pisarniški oficial Jamnik Adolf, Alojzija Lekše, poštni inšpektor v p. Hugo Lenassi in 84 letna Frančiška Zanoškar. — Naj počivajo v miru!

Kako je bila razglašena Hrvatska država

>Hrvatski Dnevnik< poroča o teh zgodovinskih dogodkih med drugim takole:

>Tisti, ki je na dan ustanovitve neodvisne hrvatske države bil v vojski v Zagrebu, ne bo tako naglo pozabil tistih trenutkov, preden je bila hrvatska država razglašena. Ze okoli dveh popoldne so v štabu IV. armadne oblasti začeli častniki sežigati arhive. Okoli dveh popoldne so komandirji posameznih čet v Zagrebu dobili nalog, naj došle rezerviste oblečejo v nove obleke ter jih nato po možnosti takoj pošljejo proti Banjaluki. Zanimivo je, da hrvatskim vojakom niso dali orožja, kakor da bi bili naprej slutili, da bi to orožje utegnulo biti porabljeno zoper večerajšnje oblastnike. V stalni vojaški bolnišnici IV. armadne oblasti v bolničarski četi je komandir okoli 3 popoldne telefonsko neprenehoma dobival povelja, toda moštvo ni smelo blizu. Hrvati so stali ob strani, med tem ko so Srbi z orožjem v roki pazili na Hrvate. Okoli pol ali tričetrt na štiri popoldne pa so po Vlaški ulici

zagrneli klici: >Živio dr. Ante Pavelič, živela nemška vojska!<

Med vojaštvom je nastala zmeda. V hipu se je bliskovito po Zagrebu razširila novica, da so nemški tanki že v Zagrebu. Hrvatski vojaki so pometali od sebe šajkače ter se začeli krasiti s hrvatskimi zastavami. Srbi pa še niso razumeli zgodovinskih dogodkov ter so z naperjenimi puškami krotili hrvatske vojake. Temu je napravil konec neki general, ki je z močnim glasom zaklical: >Živela neodvisna hrvatska država!<

Začelo se je klicanje. Tistih trenutkov, ki so jih doživljali hrvatski vojaki, gotovo nihče ne bo več pozabil. Srbi so bili v hipu razoroženi, hrvatski vojaki, poklicani in kadrovcji, pa so hiteli v mesto. Na ulicah je navdušeno meščanstvo klicalo hrvatski vojski, poglavniku dr. Paveliču ter poveljniku oborožene sile generalu Slavku Kvaterniku... Se dolgo v noč so se pomikali po mestu sprevidi hrvatskih vojakov, ki so končno doživeli pričakovano svobodno hrvatsko državo.<

Kaj pridobivamo iz nafte

Nafta je gosto tekoča rjava tekočina ter predstavlja zmes treh snovi in plinov. Glede njenega nastanka so različna mnenja, ki niso prepričevalna. Eni pravijo, da je nastala nafta iz poginulih živali in rastlin, ki jih je zagrnila zemlja vsled svojih nenadnih sprememb pred več tisočletji. Zaradi visoke vročine v zemlji ter silnega pritiska se živali in rastline niso mogle razkrajati, ampak so se spremenile v nafto. Drugi so mnenja, da je nastala nafta iz karbida. Ležišča nafte so globoko v zemlji, najgloblje ležišče leži 4500 metrov pod zemeljsko površino. Bogata so ležišča v Ameriki. Ni pa nafta povsod enaka. Po njeni sestavi delimo nafto v dve vrsti. Prva vrsta je bogata na nafteninu ter daje največ težkih cilindarskih olj za mazanje strojev, zato pa vsebuje manj bencina in petroleja. Ležišča te vrste nafte so v Ameriki, Argentini in Rusiji. Znano je posebej ameriško olje, ki daje dobro cilindarsko olje, ki se tali šele pri 350° C. Zato so taka olja dobra za lokomotive. Druga vrsta je bogata na parafinu ter daje več bencina, petroleja in parafina, pa manj olja za mazanje. Ležišča te vrste nafte so v Iraku, Pensilvaniji, Galiciji in Romuniji.

Predelava (destilacija) nafte se vrši v velikih tovarnah-rafinerijah, v glavnem na ta način, da se pregreva v zaprtih kotlih. Vsled vročine se izločujejo najprej lahko zapaljivi plini, ki se zbirajo v posebnih posodah. Predelava se vrši v štirih stopnjah. Najprej se pregreje nafta na 150° C. Kot prvi pridelek je surovi bencin. Ta seveda ni takoj uporabljen, ampak se mora še posebej prečistiti. Tako dobljeni bencin se spet zase pregreva in sicer najprej do 40° C. Najprej se izloči lahko upaljav bencin, ki se rabi v zdravilstvu pa tudi za čiščenje madežev. Pri vročini od 40 do 70° C se izloča gazolin, ki hitro izhlapeva.

Kmetje, obdelajte vsako ped zemlje!

Uporablja se za razredčenje maziva in olja. Pri vročini od 70 do 110° C se izloča lahki bencin, ki se rad vname. Rabi se za pogon zrakoplovov in za fine avtomobile. Od 110 do 150° C je težki bencin. Rabi se za težke tovrne avtomobile, pri izdelavi lakov in barv ter za čiščenje strojev.

Pri segrevanju nafte od 150 do 300° C se izloča surovi petrolej. Na ta način dobljeni petrolej je potrebno še posebej očistiti. Če je petrolej dobro prečiščen, gori z belim plamenom, drugače gori z modrim plamenom. Če ni dobro običen, lahko eksplodirala v svetilki.

Pri segrevanju nafte nad 300 stopinj C se pridobijo težka olja. Ta se dele na plinsko olje in olje za mazanje. Plinsko olje je rjave barve. Uporablja se kot pogonsko sredstvo za dizelmotorje in za pridobivanje svetilnega plina.

Pri pridobivanju svetilnega plina se plinsko olje razdeli na plin, katran in koks. Svetilni plin se uporablja za razsvetljavo železniških vagonov.

Olja za mazanja so različna, ena so gosto tekoča, druga so finejša.

Iz ostanka nafte se pridobivajo še razna olja za mazanje: vazelinsko olje, ki ga uporabljajo pri sestavi le topilnih maž in za mazanje pisalnih strojev. Nato se dobi olje za predilniške stroje. Strojno olje za razne stroje, cilindarsko olje za mazanje lokomotiv.

Parafin je končni proizvod nafte. Ločimo pa mehki parafin, ki se tali že pri 30° C. Uporablja se pri izdelavi kož in usnja, pri izdelavi papirja, vžigalic itd. Tudi parafin se topi pri 60° C ter se iz njega izdelujejo sveče.

Vazelin se pridobiva pri prečiščenju petroleja. Uporablja se v zdravilstvu, pri mazanju strojev itd.

To so najvažnejši proizvodi nafte. Kakšen pomen imajo baš v sedanjem času, ni potrebno posebej naglašati. Zato tudi ni čudno, da se človeštvo bori za >tekoče< zlato. Koliko žrtev je že zahtevala nafta, je težko oceniti.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5.—. Naročniki >Domoljub< plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje prideleke ali iščejo poslovo oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Iščem 2 konja

voz in komat. - Crna kobila ima na levi prednji nogi žig štev. 762, na glavi belo lišo, na desnem stegnu zašito rano od udarca; konj >Fuka< ima na levi prednji nogi žig št. 763, na levi zadnji nogi pa že zarasčen vrez; voz ima na zadnjem delu vzgano znamenje FR; komat je za težko vožnjo. — Kdor mi prizene konja nazaj, mu izplačam za vsakega konja po 500 din narade. — Rode Franc, mesar, Dev. Mar. v Polju.

Kmetško dekle

pošteno in pridno, in hlapca, vojaščine prostega, sprejme Grad Franc, Zg. Kastelj, D. Mar. v Polju.

Konje za klanje

kupuje Pušnik Rudolf, Sv. Petra nasip št. 29, konjska mesnica pri Zmajskem mostu.

Poizvedba za konje

Jakob Dimnik, posestnik, Dev. Marija v Polju št. 7, plačam dotičnemu, kateri sporo-di zanesljivo nahajališče moljih konj. za konja po 1000 din. Črn konj, na čelu malo bele diake, poslanjen v vincelnih, vzgana številka 3707 na kopitu. Zelen >šimle< konj, nekoliko tole-rast, bel rep, griva malo mešana, lipicane, prednje noge cela podkev, vzgana štev. 3708 na kopitu.

Figa in brinje

za šganjekuho ima na zalogi tvrčka - Ivan Jelacik, Ljubljana - Askerčeva cesta 1 - telefon 24-87.

Dobra krava s teletom naprodaj. Dimnik, gostilna >Pri Jančetu<, Dev. Mar. v Polju 5.

Mlatilnico

dobro ohranjeno, s motorni pogon, kupim. Zagar Jože, Blešvrh, p. Višnja gora.

Dobro seno

imam naprodaj. - Ana Prebil, Dobrova 29 pri Ljubljani.

Pozor!

Njiva v izmeri 14.900 m², sedaj zagnojena, se odda takoj v najem. Leži ob Linhartovi ulici, tik sušilnice riža. Pojasnila pri A. Jenku, Gosposvetska cesta št. 7 od 10-12.

Kdor ve kaj o kobili rujava barve, belo-grivki, 166 cm visoki, z žigom na kopitu št. 663, naj javi občini Dobrunje pri Ljubljani. Stroške dobi povrnjene.

Prodaj

zaradi smrti moža vse čevljarstvo orodje ter dva stroja. — Angela Dolinar, Puštal št. 40, Škofja Loka.

Vola

sivorumene barva, št. 1-3, podkovana, ima v oskrbi šetina, spod. Gameljne pri Ljubljani. Lastnik naj pride ponj.

JABLIN - Jabolčnik

za izdelavo umetne domače pijače Vas stane za 50 litrov zavitek din 50.—, po pošti din 42.—, 2 zavitka po pošti din 78.—, 3 zavitki po pošti din 110.—. Prodaja Drogerija Emons

Ivan Kanc - Ljubljana - Nebotičnik

Prvi električni telefon ni izumil Amerikan Alexander Graham Bell, ampak leta 1861 nemški inženir Philip Reis.

VINO pristno in poceni dobite pri **Centralni vinarji** v Ljubljani

>Domoljub< stane 1/4 din za celo leto, za inozemstvo 60 din. — Dopise in spise sprejema uredništvo >Domoljuba<, naročnino, inserate in reklamacije pa uprava >Domoljuba<. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košiček. — Za Jugoslovansko tiskarno: Jože Kramarič.